

Istungidokument

B9-0096/2024

1.2.2024

RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

suuliselt vastatava küsimuse B9-0000/2024 alusel

vastavalt kodukorra artikli 136 lõikele 5

assotsieerimislepingute kohta kolmandate riikide osalemiseks liidu programmides
(2023/3018(RSP))

Jean-Lin Lacapelle

väliskomisjoni nimel

Christian Ehler

tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjoni nimel

Euroopa Parlamendi resolutsioon assotsieerimislepingute kohta kolmandate riikide osalemiseks liidu programmides (2023/3018(RSP))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut (ELi toimimise leping), eriti selle artiklit 218,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. aprilli 2021. aasta määrust (EL) 2021/695, millega luuakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „Euroopa horisont“ ning kehtestatakse selle osalemis- ja levitamise reeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1290/2013 ja (EL) nr 1291/2013¹ (programmi „Euroopa horisont“ määrus), ning assotsieerimislepinguid käsitlevat avaldust parlamendi seisukohas, mille ta võttis kõnealuse määruse kohta 17. aprillil 2019²,
- võttes arvesse ühelt poolt Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Uus-Meremaa vahelist suhteid ja koostööd käsitlevat partnerluslepingut³,
- võttes arvesse ühelt poolt Euroopa Liidu ja teiselt poolt Uus-Meremaa vahelist lepingu kavandit, mis käsitleb Uus-Meremaa osalemist liidu programmides⁴,
- võttes arvesse ühelt poolt Euroopa Liidu ja teiselt poolt Fääri saarte valitsuse vahelist lepingu kavandit, mis käsitleb Fääri saarte osalemist liidu programmides⁵,
- võttes arvesse nõukogu 9. septembri 2022. aasta otsust (EL) 2022/1526, millega antakse luba alustada läbirääkimisi Kanadaga lepingu üle, mis käsitleb Kanada liidu programmides osalemise üldpõhimõtteid ning Kanada ühinemist teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammiga „Euroopa horisont“ (2021–2027)⁶,
- võttes arvesse nõukogu 15. mai 2023. aasta otsust (EL) 2023/1081, millega antakse luba alustada läbirääkimisi Jaapaniga lepingu üle, mis käsitleb Jaapani liidu programmides osalemise üldpõhimõtteid ning Jaapani ühinemist teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammiga „Euroopa horisont“ (2021–2027)⁷,
- võttes arvesse nõukogu 15. mai 2023. aasta otsust (EL) 2023/1093, millega antakse luba alustada läbirääkimisi Korea Vabariigiga lepingu üle, mis käsitleb Korea Vabariigi liidu programmides osalemise üldpõhimõtteid ning Korea Vabariigi ühinemist

¹ ELT L 170, 12.5.2021, lk 1.

² Euroopa Parlamendi esimesel lugemisel võetud seiskoht, milles käsitletakse 17. aprilli 2019. aasta seadusandlikku resolutsiooni ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „Euroopa horisont“ ning kehtestatakse selle osalemis- ja levitamiseeskirjad (ELT C 158, 30.4.2021, lk 184).

³ ELT L 321, 29.11.2016, lk 3.

⁴ ELT L 182, 19.7.2023, lk 4.

⁵ ELT L 154, 7.6.2022, lk 4.

⁶ ELT L 237, 14.9.2022, lk 17.

⁷ ELT L 144, 5.6.2023, lk 58.

- teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammiga „Euroopa horisont“ (2021–2027)⁸,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja Euroopa Komisjoni suhete 20. novembri 2010. aasta raamkokkulepet⁹,
 - võttes arvesse komisjonile esitatud küsimust assotsieerimislepingute kohta kolmandate riikide osalemiseks liidu programmides (O-000004/2024 – B9-0000/2024),
 - võttes arvesse kodukorra artikli 136 lõiget 5 ja artikli 132 lõiget 2,
 - võttes arvesse väliskomisjoni ning tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjoni resolutsiooni ettepanekut,

Üldised märkused

1. tunnistab potentsiaali rikastada liidu õnnestunud programme aktiivse ja vastastikku kasuliku koostöö kaudu kolmandate riikidega, kellel on ELiga ühised demokraatlikud väärtused;
2. tunnistab programmi „Euroopa horisont“ kui maailma suurimat teadusuuringute ja innovatsiooni koostööprogrammi aastateks 2021–2027;
3. toetab hea teadus-, tehnoloogia- ja innovatsioonisuutlikkusega kolmandate riikide ühinemist programmiga „Euroopa horisont“ ning tunnistab, et selline koostöö aitab kaasa ELi välistegevuse üldisele tugevusele ja tõhususele; julgustab komisjoni otsima ja sõlmima muid assotsieerimislepinguid kolmandate riikidega, kuna see suurendab ELi konkurentsivõimet ülemaailmsel areenil; rõhutab vajadust tagada, et kõigis asjakohastes assotsieerimislepingutes järgitaks programmi „Euroopa horisont“ kliimaeesmärke;
4. rõhutab, et kolmandate riikide ühinemine ELi programmidega ei ole pelgalt tehniline toiming, vaid pigem poliitiline otsus, mis mõjutab ELi ja assotsieerunud riikide suhteid ning eelkõige programmi „Euroopa horisont“ puhul teaduslikku ja akadeemilist vabadust;
5. tunnustab aluslepingutes sätestatud norme, mida tuleb järgida kooskõlas õigusriigi põhimõttega, et säilitada institutsiooniline tasakaal, ja Euroopa Parlamendile antud rolli; on veendunud, et tuleb järgida lojaalse koostöö põhimõtet, tagades, et kõik ELi institutsioonid abistavad üksteist aluslepingutest tulenevate ülesannete täitmisel, sealhulgas tagamaks, et rohkem võetaks arvesse Euroopa Parlamendi kui ELi kodanike otsese esindaja seisukohta;
6. seab kahtluse alla komisjoni lähenemisviisi kolmandate riikide osalemist liidu programmides käsitlevate rahvusvaheliste lepingute sõlmimisele, kuna see takistab Euroopa Parlamendil kasutada liidu rahvusvaheliste lepingute sõlmimise menetlustes oma õigusi;
7. nõuab tungival, et komisjon ja nõukogu võtaksid kooskõlas aluslepingutega täielikult arvesse Euroopa Parlamendi rolli seda uut struktuuri järgivate assotsieerimislepingute

⁸ ELT L 146, 6.6.2023, lk 18.

⁹ ELT L 304, 20.11.2010, lk 47.

sõlmimisel;

8. rõhutab, et Euroopa Parlamendi võimet anda sisuline nõusolek rahvusvahelistele lepingutele, milles käsitletakse konkreetsete riikide osalemist liidu programmides, takistab asjaolu, et sellistes lepingutes ei ole ette nähtud struktuuri, mis tagaks parlamentaarse kontrolli liidu spetsiifilise programmiga ühinemise nõusolekumenetluse alusel;

Uus-Meremaa ja Euroopa Liidu koostöö- ja assotsieerimislepingud

9. tunnistas ELi ja Uus-Meremaa tugevaid ajaloolisi ja kultuurilisi sidemeid ning nende suurepäraseid kahepoolseid suhteid, mis põhinevad ühistel demokraatlikel väärtustel ja paljudel ühistel huvidel; hindab väga head koostööd kaubanduse, välispoliitika, teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas ning mitmepoolsetel foorumitel;
10. rõhutab Uus-Meremaa olulist rolli ELi ühe peamise sarnaselt meelestatud partnerina dünaamilises ning strateegiliselt ja majanduslikult olulises India ja Vaikse ookeani piirkonnas; nõuab tihedamat koostööd vastastikust huvi pakkuvates valdkondades, eelkõige välisasjades; rõhutab seda silmas pidades ELi ja Uus-Meremaa pidevat julgeolekukoostööd, eelkõige seoses ELi ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika operatsioonide ja missioonidega; tuletab meelde, et Uus-Meremaa võttis vastu ELi seisukohaga identse seisukoha, milles ta mõistab hukka Venemaa ebaseadusliku sissetungi Ukrainasse ja toetab Ukrainat, pakkudes abi ja kehtestades Venemaa vastu sanktsioone;
11. rõhutab lisaks hiljuti ELi ja Uus-Meremaa vahel sõlmitud vabakaubanduslepingut, mille eesmärk on veelgi tugevdada kahepoolseid suhteid ning liberaliseerida ja hõlbustada kaubandust ja investeeeringuid, et luua ettevõtjatele ja tarbijatele märkimisväärset vastastikust kasu ja majanduslikke võimalusi ning hõlmata Pariisi kliimakokkuleppega seotud tugevaid ja siduvaid sotsiaalseid ja keskkonnaalaseid kohustusi; rõhutab Euroopa diasporaa võimalikku soodsat rolli Uus-Meremaal Uus-Meremaa ja ELi suhete edasisel süvendamisel;
12. tunnistas, et ELil ja Uus-Meremaal on pikk teaduskoostöö kogemus; rõhutab, et Uus-Meremaa on programmis „Horisont 2020“ tublisti osalenud (rahastatud 77 projekti) ning et Uus-Meremaa teadlased on saanud võtta osa kahest varasemast teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammist, 7. raamprogrammist ja programmist „Horisont 2020“, mis näitab Uus-Meremaa programmiga „Euroopa horisont“ ühinemise võimalikku kasu;
13. väljendab heameelt ELi ja Uus-Meremaa partnerluse tugevdamise ettepaneku üle, mille järgi Uus-Meremaa ühineb programmiga „Euroopa horisont“, mis süvendab veelgi teadusuuringute ja innovatsiooni alast koostööd ning muudab Uus-Meremaa teaduse ja innovatsiooni valdkonnas ELi kõige olulisemaks piirkondlikuks partneriks; märgib siiski, et puuduvad sätted, mis võimaldaksid Euroopa Parlamendil asjakohaselt kontrollida Uus-Meremaa ühinemist liidu programmidega edaspidi;
14. juhib tähelepanu sellele, et hoolimata Euroopa Parlamendi vastuseisust annavad Uus-Meremaa liidu programmides osalemist käsitlevas lepingus komisjon ja nõukogu selle lepingu alusel loodud ühiskomiteele õiguse võtta vastu protokolle Uus-Meremaa

ühinemiseks mis tahes liidu programmiga, mis annab ühiskomiteele *de facto* rakendamisvolitused olulistes aspektides; märgib, et ühiskomiteele delegeeritud olulised otsused hõlmavad nii üksikute programmidega ühinemise ulatust kui ka olulisi sätteid automaatse korrigeerimismehhanismi kohta;

15. peab kahetsusväärseks, et ühiskomiteel on õigus muuta protokollide kaudu kõiki kehtivaid assotsieerimisprotokolle, mis võivad sisaldada ka sätteid läbivaatamise, auditite ja finantsrikkumiste kohta; tunnistab, et sellised muudatused toimuksid ilma Euroopa Parlamendi põhjalikuma kaasamiseta; tunnistab, et nõusoleku andmisega annaks Euroopa Parlament ühiskomiteele piiramatud volitused; juhib tähelepanu sellele, et kuigi nõukogule on tehtud ülesandeks jälgida komisjoni tegevust ühiskomitees, jätab ta selle kohustuse sageli tähelepanuta ega anna Euroopa Parlamendile piisavalt aru, mistõttu puudub selliste rahvusvaheliste lepingute üle igasugune järelevalve ja kontroll;
16. rõhutab oma seisukohta programmiga „Euroopa horisont“ seotud assotsieerimislepingute suhtes, mis võeti vastu programmi „Euroopa horisont“ käsitleva määruse vastuvõtmise avalduses, rõhutades, et ükski selliste lepingute alusel loodud organ ei tohiks eirata nõuet taotleda Euroopa Parlamendi sisulist nõusolekut; on veendunud, et kolmanda riigi programmis „Euroopa horisont“ osalemise põhiaspekte ei tohiks sellisele organile delegeerida;
17. ei nõustu selle rahvusvaheliste lepingute uue struktuuriga, mis ei võimalda Euroopa Parlamendil kasutada oma volitusi kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 218 lõike 6 punktiga a; on veendunud, et see takistab Euroopa Parlamendi õiguste täitmist ja jätab tähelepanuta vajaliku institutsioonilise tasakaalu, mistõttu tuleb seda muuta;
18. tuletab sellega seoses meelde, et ELi toimimise lepingu artikli 218 lõikes 10 on sätestatud, et Euroopa Parlamenti tuleb selles artiklis osutatud rahvusvaheliste lepingute üle läbirääkimiste pidamise ja nende sõlmimise menetluse kõigil etappidel viivitamata ja täielikult teavitada, ning et nagu Euroopa Liidu Kohus on sedastanud, väljendab see reegel demokraatlikke põhimõtteid, millel EL rajaneb; rõhutab eelkõige asjaolu, et Euroopa Liidu Kohus on varasemalt märkinud, et Euroopa Parlamendi osalemine otsustusprotsessis peegeldab ELi tasandil ühte peamist demokraatlikku põhimõtet, mille kohaselt rahvad osalevad võimu teostamises esinduskogu kaudu¹⁰;
19. tuletab sellega seoses meelde, et kõnealused lepingud on pretsedenditud, kuna need võimaldavad uut tüüpi kolmandate riikide osalemist ja seda esimest korda üldlepingu kaudu, mis hõlmab kõiki liidu programme; rõhutab, et varem oleks selline osalemine korraldatud iga liidu programmi puhul eraldi lepinguga ja piirdunud konkreetse mitmeaastase finantsraamistikuga; rõhutab, et arvestades nende lepingute uudsust, puuduvad Euroopa Parlamendil asjakohased andmed või teave, mida saaks kasutada selleks, et sisuliselt hinnata nende võimalikku mõju liidu programmide nii praegusele põlvkonnale kui ka tulevastele põlvkondadele;
20. on sellega seoses seisukohal, et Euroopa Parlamendil peaks olema võimalik sisuliselt tagada inimeste osalemine otsustusprotsessis, võttes arvesse selliste rahvusvaheliste

¹⁰ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 29. oktoober 1980, SA Roquette Frères vs. Euroopa Ühenduste Nõukogu, C-138/79, ECLI:EU:C:1980:249, punkt 33 ja kohtuotsus, 24. juuni 2014, Euroopa Parlament vs. Euroopa Liidu Nõukogu, C-658/11, ECLI:EU:C:2014:2025, punkt 81.

lepingute struktuuri, kus otsus kolmanda riigi teatava programmiga ühinemise, sealhulgas ühinemise ulatuse kohta, tehakse alles tulevikus, sageli tükk aega pärast seda, kui Euroopa Parlament on andnud selle kolmanda riigiga esialgse lepingu sõlmimiseks nõusoleku;

21. tuletab meelde, et Euroopa Parlamendi seisukohta komisjoni lähenemisviisi suhtes ei tohiks tõlgendada vastuseisuna Uus-Meremaale ega väljakujunenud ja tugevale koostööle, mis on selle riigi ja ELi vahel alati olnud;

Teiste sarnaselt meelestatud riikide osalemine liidu programmides

22. peab kahetsusväärseks, et Fääri saarte osalemist käsitleva lepingu kavandi ning Kanada, Korea Vabariigi ja Jaapaniga kavandatud assotsieerimislepingute struktuur on sama mis Uus-Meremaaga sõlmitava lepingu kavandi puhul; nõuab, et komisjon ei takistaks Euroopa Parlamendil kasutada õigust anda nõusolek mis tahes ühinemiseks liidu programmiga ning et assotsieerimislepingud uute partneritega sõlmitaks alles siis, kui Euroopa Parlament on saanud oma sisulise nõusoleku andmise õigust kasutada;
23. väljendab muret asjaolu pärast, et hiljutine kokkulepe, mille kohaselt makstakse Ühendkuningriigi tehtud osamakse programmi „Euroopa horisont“ automaatselt tagasi juhul, kui Ühendkuningriik osaleb programmis oodatust vähem, on toonud kaasa vastuolud ELi ja Ühendkuningriigi kaubandus- ja koostöölepingu sätetega, millele Euroopa Parlament oli andnud oma nõusoleku;

Edasised sammud

24. tuletab meelde, et Euroopa Parlamenti tuleks kooskõlas Euroopa Parlamendi ja Euroopa Komisjoni suhete raamkokkuleppega viivitamata ja täielikult teavitada rahvusvaheliste lepingute läbirääkimiste ja sõlmimise kõigil etappidel;
25. kutsub komisjoni üles esitama Euroopa Parlamendile korrapäraselt üksikasjalikke aruandeid lepingute rakendamise kohta, näiteks ajakohastatud teavet selliste aspektide kohta nagu saavutatud vahe-eesmärgid, esilekerkinud probleemid, kolmandate riikide üksuste ettepanekute edukuse määr, kolmandate riikide iga-aastased osamaksed, eelarve täitmine ja audititulemused;
26. nõuab tungivalt, et komisjon alustaks läbirääkimisi institutsioonidevahelise kokkuleppe üle, milles sätestatakse Euroopa Parlamendi demokraatliku kontrolli üldpõhimõtted kolmandate riikide liidu programmides osalemist käsitlevate lepingute rakendamise üle;
27. väljendab lootust, et komisjon selgitab olukorda, andes nõusoleku saamiseks asjakohase ja rahuldava vastuse Euroopa Parlamendi suuliselt vastatavale küsimusele; on valmis tegema selle tulemuse saavutamiseks täielikku koostööd komisjoni ja nõukoguga;

o

o o

28. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile.